

Cap. 12 Protecția fizică a instalațiilor nucleare

În calitatea sa de Autoritate Națională, CNCAN a continuat să joace un rol important în verificarea cu strictețe a îndeplinirii cerințelor legale de protecția fizică a materialelor nucleare și instalațiilor nucleare. Totodată, CNCAN a urmărit îndeaproape modul de îndeplinire a obligațiilor asumate de România prin semnarea și ratificarea unor convenții și tratate internaționale în domeniile privind: neproliferarea armelor nucleare, exploatarea în siguranță a instalațiilor nucleare, gospodărirea în siguranță a deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear ars, prevenirea și combaterea traficului ilicit cu materiale nucleare, materiale radioactive și materiale de interes nuclear, prevenirea și combaterea terorismului nuclear și radiologic.

12.1 Activitatea desfășurată în domeniul protecției fizice

Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare este punct național de contact pentru protecția fizică a materialelor nucleare, instalațiilor nucleare și radiologice, pentru prevenirea și combaterea traficului ilicit de materiale nucleare și radioactive și are ca atribuții controlarea aplicării prevederilor acordurilor internaționale din domeniul protecției fizice.

CNCAN a verificat modul în care titularii de autorizație instituie și mențin un sistem de protecție fizică a combustibilului nuclear, a materialelor nucleare și radioactive, a produselor și deșeurilor radioactive, precum și a instalațiilor nucleare, inclusiv a depozitelor de combustibil nuclear, de materiale nucleare și radioactive, de produse și deșeuri radioactive.

12.2 Prevenirea și combaterea terorismului nuclear

Continuând seria activităților derulate, în calitate de punct național de contact pentru protecția fizică a materialelor nucleare și pentru prevenirea și combaterea terorismului nuclear, CNCAN a participat la o serie de întâlniri pentru stabilirea de măsuri necesare pentru preîntâmpinarea achiziționării, transportării și întrebuințării de către teroriști a materialelor nucleare și substanțelor radioactive sau a dispozitivelor explozibile artisanale alcătuite din astfel de materiale precum și pentru prevenirea acțiunilor de sabotaj asupra instalațiilor nucleare.

12.3 Conferința CBRN

În calitate de autoritate națională în domeniul nuclear, CNCAN a continuat să participe în 2009 la întâlnirile organizate de Comisia Europeană în cadrul grupului de lucru CBRN, întâlniri ce au avut ca scop stabilirea unor pachete de măsuri, la nivel european, pentru prevenirea și combaterea acțiunilor teroriste ce implică materiale CBRN (chimice, biologice, radiologice și nucleare).

Măsurile ce vor fi adoptate de statele membre ale Uniunii Europene sunt dezvoltate pe 3 planuri de acțiune:

- Asigurarea prevenirii accesului persoanelor neautorizate la materialele CBRN

- ✚ Întărirea capacității de a detecta materialele CBRN
- ✚ Răspunsul eficient la incidentele ce implică materiale CBRN.

12.4 Întâlnirea tehnică privind principiile fundamentale ale securității obiectivelor nucleare

CNCAN a participat în perioada 15 – 21 noiembrie 2009 la *Întâlnirea tehnică privind principiile fundamentale ale securității obiectivelor nucleare*, organizată de AIEA la Viena, Austria. În cadrul întâlnirii a fost dezbătut documentul “Nuclear Security Fundamentals – rev. 12”, document ce va sta la baza unui cadru legal în domeniul securității nucleare, pentru protecția populației, societății și mediului împotriva actelor rău intenționate ce implică materiale nucleare și radioactive, cât și instalațiile nucleare și activitățile asociate acestora. Documentul are rolul de a funiza elemente esențiale și recomandări care, atunci când vor fi aplicate corespunzător, vor oferi certitudinea și încrederea că materialele și instalațiile nucleare sunt protejate printr-un regim eficient de securitate nucleară.

12.5 Traficul ilicit cu materiale nucleare și radioactive

În activitatea de prevenire și combatere a terorismului nuclear și radiologic desfășurată de CNCAN, prevenirea și combaterea traficului ilicit de materiale nucleare și radioactive este o componentă esențială.

CNCAN, ca punct național de contact, are responsabilitatea gestionării bazei de date privind evenimentele de trafic ilicit, precum și obligația de raportare la AIEA dacă astfel de evenimente se produc pe teritoriul României.

12.6 Incidente trafic ilicit în anul 2009

În anul 2009 s-au înregistrat două cazuri de trafic ilicit cu materiale radioactive:

- ✚ descoperirea în data de 13.08.2009, a unei surse de Ra 226 într-un transport de deșeuri metalice la depozitul SC REMAT SUD;
- ✚ sustragerea în data de 13.12.2009, a unui container de transport surse radioactive tip UKT –D-11, fără sursă radioactivă, din cadrul Laboratorului CND Gamma din Timiș al SC ENERGOMONTAJ SA Sucursala Timișoara.

Inspectorii CNCAN au investigat cazurile de trafic ilicit și au întocmit rapoarte privind împrejurările în care au survenit acestea. Rapoartele au fost transmise la Ministerul Administrației și Internelor în vederea demarării investigațiilor specifice.

De asemenea, CNCAN, în conformitate cu obligațiile asumate de România, a notificat incidentele la Agenția Internațională pentru Energie Atomică de la Viena, în vederea includerii în baza de date - Illicit Trafficking Database Programme (ITDB) a AIEA.

CNCAN în calitate de punct de contact pentru traficul ilicit cu materiale nucleare și radioactive a participat la întâlnirea de lucru organizată de AIEA în perioada 16 – 18 decembrie 2009, privind organizarea bazei de date cu evenimentele de trafic

ilicit. În cadrul întâlnirii s-au dezbătut modalitățile de îmbunătățire a programului de raportare a evenimentelor de trafic ilicit – Illicit Trafficking Database Programme.

12.7 Colaborări cu instituțiile statului

După decembrie 2008, s-a intensificat colaborarea cu instituții importante ale statului în domeniul securității și siguranței naționale. A fost reînnoit Protocolul de Colaborare cu Serviciul Român de Informații (SRI) și au fost demarate discuțiile în vederea semnării Protocolului cu Inspectoratul General al Poliției Române (IGPR) și Jandarmeria Română. S-au intensificat activitățile de colaborare în baza Protocolului de colaborare cu Ministerul de Interne / DGIPI, Poliția de Frontieră, Vamă.

12.8 Activitatea de autorizare în domeniul protecției fizice

În cursul anului 2009, au fost autorizate de către CNCAN activitățile de pază și protecție fizică pentru două instalații nucleare importante și patru societăți comerciale deținătoare de materiale radioactive importante din România:

- ✚ Societatea Națională Nuclearelectrica – Sucursala CNE Cernavodă;
- ✚ Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Metale și Resurse Radioactive;
- ✚ SC. Radioactiv Mineral Măgurele S.A;
- ✚ Compania Națională a Uraniului – Sucursala Bihor; Suceava, Banat

În cadrul procesului de autorizare, CNCAN a evaluat și aprobat în anul 2009 4 proceduri din domeniul protecției fizice și a avizat 2 responsabili cu protecția fizică pentru Compania Națională a Uraniului. Conform planului anual de inspecții au fost efectuate un număr de 27 de inspecții:

12.9 Protecția fizică a transporturilor speciale

CNCAN a acordat o atenție deosebită verificării modului în care se asigură protecția fizică a transporturilor speciale de materiale nucleare și de materiale radioactive.

Pe parcursul anului 2009, reprezentanții CNCAN au verificat și monitorizat sistemul de protecție fizică pentru:

- ✚ Transporturile de loturi de pulbere sinterizabilă de UO₂ de la Compania Națională a Uraniului – Sucursala Feldioara la Fabrica de Combustibil Nuclear Pitești;
- ✚ Transporturile de fascicule combustibile de tip CANDU de la Fabrica de Combustibil Nuclear Pitești la CNE Cernavodă;
- ✚ Transporturile de materiale radioactive aflate în tranzit pe teritoriul României.

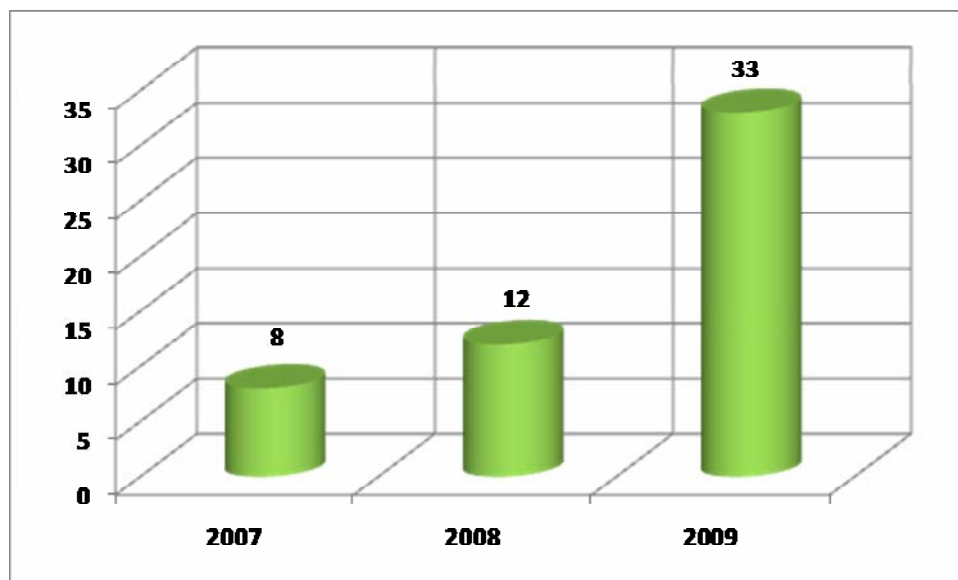

Fig. 12.1 Evoluția numărului de inspecții efectuate de CNCAN în perioada 2007 – 2009 în domeniul protecției fizice

12.10 Perfecționarea profesională a personalului CNCAN în domeniul protecției fizice

Pregătirea angajaților CNCAN în domeniul protecției fizice s-a efectuat pe baza unui plan de pregătire ce a inclus atât pregătirea specifică în vederea îndeplinirii sarcinilor precizate în fișa postului, cât și participarea la cursuri naționale și internaționale de pregătire, în vederea dobândirii de noi cunoștințe în domeniul de competență sau pentru aprofundarea acestora. Astfel, în anul 2009, angajații CNCAN au participat la 5 cursuri de pregătire:

- ✚ Cursul internațional de pregătire privind protecția fizică a materialelor nucleare și a instalațiilor - Albuquerque, New Mexico, SUA;
- ✚ Cursul regional de pregătire privind protecția fizică a materialelor nucleare și a instalațiilor – Brno, Republica Cehă;
- ✚ Cursul regional de pregătire privind protecția fizică a instalațiilor și materialelor nucleare – Delft, Olanda;
- ✚ Cursul regional de pregătire privind Inspecția sistemelor de protecție fizică a instalațiilor nucleare – Obninsk, Federația Rusă;
- ✚ Curs de limba engleză – Centrul de Limbi Straine –București.